

Uitdagingen en kansen voor de integratie van veiligheid en gezondheid op het werk in universitair onderwijs — Samenvatting van een verslag

Inleiding

Toekomstige ingenieurs, architecten, medische professionals, bedrijfsleiders en managers zullen rekening moeten houden met veiligheid en gezondheid op het werk (OSH) tijdens hun beroepsactiviteiten. Dit verslag (1) en de voorbeelden die erin worden beschreven, tonen aan dat de integratie van veiligheid en gezondheid op het werk in het universitair onderwijs een grotere uitdaging is dan op andere onderwijsniveaus. De voorbeelden tonen echter ook dat er stappen worden gezet om veiligheid en gezondheid op het werk in het universitair onderwijs te integreren in een hele reeks vakgebieden en op allerlei manieren. Bovendien blijkt uit de voorbeelden dat, naargelang de omstandigheden, er verschillende benaderingswijzen mogelijk zijn en veel kansen kunnen worden benut.

Uitdagingen

Het is belangrijk om zich bewust te zijn van een aantal uitdagingen in het proces van de integratie van veiligheid en gezondheid op het werk in het universitair onderwijs.

Die uitdagingen zijn onder meer:

- de nood aan samenwerking tussen afzonderlijke universiteiten, faculteiten en docenten;
- docenten overtuigen van het belang van onderwijs in veiligheid en gezondheid op het werk;
- hoge eisen aan en druk op de bestaande universitaire opleiding;
- gebrek aan geschikt onderwijsmateriaal over veiligheid en gezondheid op het werk voor het universitaire niveau;
- praktische, actieve leermethodes introduceren voor veiligheid en gezondheid op het werk in een leeromgeving die wordt gedomineerd door theoretische leermethodes;
- hoe omgaan met grote klassen;
- gebrek aan onderwijzend personeel op universitair niveau met ervaring in veiligheid en gezondheid op het werk en/of actieve, participatieve onderwijsvaardigheden;
- delen van onderwijsmiddelen in een omgeving met een sterke traditie om informatie te beschermen als cultureel of intellectueel eigendom;
- de tijd die nodig is om wijzigingen aan te brengen aan een syllabus;
- gebrek aan financiële middelen om onderwijs over veiligheid en gezondheid op het werk te ontwikkelen en aan te bieden op universitair niveau ten opzichte van schoolniveau, inclusief financiering voor proefprojecten;
- nieuwe contacten leggen op het niveau van de ministeries wanneer verschillende ministeries bevoegd zijn voor scholen en universiteiten;
- de onafgebroken behoefte om de gezondheids- en veiligheidscultuur te verbeteren binnen universiteiten.

Contextuele factoren die de integratie bevorderen

Bepaalde contextuele kenmerken lijken de integratie van veiligheid en gezondheid op het werk in het universitair onderwijs te bevorderen.

Integratie vindt vaker plaats:

- op gebieden waar nationale OSH-wetgeving specifieke verantwoordelijkheden oplegt aan bepaalde professionals zoals in de bouw;
- als de opleidingsvereisten voor veiligheidstechnici wettelijk zijn vastgelegd en een opleiding op universitair niveau omvatten;
- indien er een plaatselijke academische afdeling is die zich bezighoudt met veiligheid en gezondheid op het werk, wat vaker voorkomt aan technische universiteiten;
- indien de instantie voor veiligheid en gezondheid op het werk of voor arbeidsverzekering een opleidingsrol heeft die ondersteuning aan universiteiten kan omvatten;
- op gebieden waar de universiteit specifieke OSH-verplichtingen heeft, bijvoorbeeld voor de veiligheid van studenten tijdens laboratoriumsessies en praktijkoefeningen.

Succesfactoren

De voorbeelden suggereren bepaalde manieren en middelen om de integratie van veiligheid en gezondheid op het werk aan te pakken in het universitair onderwijs. Bijvoorbeeld:

- begin met het zoeken naar en **contact leggen met ontvankelijke personen** en instellingen om mee samen te werken;
- **werk samen**; leg geen regels op;
- **houd rekening met concurrerende curriculumeisen** en de reeds bestaande druk op de universitaire opleiding;
- beperk onderwijs over veiligheid en gezondheid op het werk tot de **belangrijkste aspecten**;
- **neem veiligheid en gezondheid op het werk in de cursussen op** in plaats van het als aanvulling te beschouwen, vooral wanneer er slechts beperkte mogelijkheden zijn voor extra modules;
- zorg voor **geschikt onderwijsmateriaal voor veiligheid en gezondheid op het werk** dat relevant is voor het studiegebied

(1) Verslag: *Integratie van veiligheid en gezondheid op het werk in universitair onderwijs*: <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/tewe09007enc/view>.

waarin het wordt opgenomen en de manier waarop het onderwerp wordt onderwezen;

- gebruik **concrete praktijkvoorbeelden** en probeer probleemoplossende methodes, **actief leren** enzovoort te introduceren;
- **informeer academici** hoe ze het materiaal doeltreffend kunnen gebruiken;
- gebruik de **noodzaak om veiligheidsinstructies te geven** bij praktische taken als een manier om een bredere boodschap over preventiecultuur over te brengen aan studenten;
- maak gebruik van **e-learning en elektronische hulpmiddelen** om het klassikale onderwijs te ondersteunen en aan te vullen, maar maak die middelen ook beschikbaar voor leren op afstand;
- motiveer de studenten door de studie van **veiligheid en gezondheid op het werk op te nemen in de eindresultaten** of door het uitreiken van een erkend diploma enzovoort;
- **zorg voor een goede timing**. Een universiteit of specifiek beroep moet er klaar voor zijn om wijzigingen te aanvaarden en de stemming moet goed zitten. Overweeg bijvoorbeeld om gesprekken te starten wanneer wijzigingen worden aangebracht aan het curriculum of aan de strategieën met betrekking tot toekomstige afgestudeerden van de universiteit;
- **neem contact op met beroepsverenigingen** over de curricula op universitair niveau;
- **verken samenwerkingsverbanden**: samenwerking tussen universiteiten, onderzoeksinstituten, veiligheidsinstanties, verzekeringsmaatschappijen en de industrie;
- **stimuleer een globale OSH-aanpak in de hele universiteit**, die onderwijs over veiligheid en gezondheid op het werk/risico's combineert met de totstandbrenging van een veilige en gezonde werk-/leeromgeving voor al het personeel en alle studenten en die het personeel en de studenten actief bij het proces betreft.

Nog acht ideeën:

- start een **overzichtslijst voor het delen van leermiddelen op universitair niveau**;
- **op plaatsen waar veiligheid en gezondheid op het werk al wordt onderwezen**, bijvoorbeeld door de voornoemde contextuele factoren, kan dat worden gebruikt als springplank om veiligheid en gezondheid op het werk op een meer algemene manier te integreren in andere faculteiten;
- op plaatsen waar **lokale bedrijven** samenwerken met universiteiten, kunnen bedrijven worden aangemoedigd om veiligheid en gezondheid op het werk te integreren in hun activiteiten voor studenten (lezingen, bedrijfsbezoeken of stages);
- **leer uit de ervaringen met de integratie van veiligheid en gezondheid op het werk op andere onderwijsniveaus** en uit de goede praktijken bij het opleiden van jonge werknemers, en stem die af op het universitair onderwijs;
- haal voordeel uit het toenemend gebruik van „modulair leren” en ontwikkel een specifieke **module voor veiligheid en gezondheid op het werk**;
- **pas methodes en hulpmiddelen voor beroepsopleidingen aan** voor gebruik op universitair niveau;
- moedig **werkgevers** aan om **kennis over veiligheid en gezondheid op het werk te laten meespelen bij de werving**;

- ondersteun **economische faculteiten om veiligheid en gezondheid op het werk en economische productiviteit op te nemen** in hun onderzoeks- en conferentieprogramma's.

Voorbeelden van toepassing in de praktijk

Toen de universiteit van Salamanca (Spanje) de masteropleiding OSH Technician invoerde, grepen ze die kans om met de hulp van de regionale overheid enkele hulpmiddelen voor veiligheid en gezondheid op het werk beschikbaar te maken op cd-rom en op het internet voor alle afstuderende studenten.

Om concrete voorbeelden te bieden voor economische studies gebruikt de Amerikaanse National Safety Council de Robert Campbell Award for Excellence voor bedrijven waar veiligheid en gezondheid hand in hand gaan met economische productiviteit. Ze passen winnende voorbeelden aan zodat ze passen in het model van casestudies dat wordt gebruikt door de belangrijke economische faculteiten en ze werken samen met individuele docenten om ze aan te moedigen deze hulpmiddelen te gebruiken.

In het Verenigd Koninkrijk werkte de Health and Safety Laboratory, gefinancierd door de nationale instantie voor veiligheid en gezondheid op het werk, samen met de universiteit van Liverpool om veiligheid en gezondheid op het werk op te nemen in een ingenieursopleiding op bachelorniveau. Het ging onder meer over het gebruik van actieve leermethodes en concrete casestudies van ongevallen.

In Duitsland zijn er voorbeelden van interuniversitaire faculteiten die samenwerken om kennis en middelen te combineren om e-learning te ontwikkelen en te delen (NOP online en KMR „Dangerous substances in lab courses”).

In het Dublin Institute of Technology (Ierland) betreft de veiligheidsafdeling de studentenvereniging bij een participatieve aanpak om ervoor te zorgen dat de universiteit aan haar OSH-verplichtingen voldoet en om een cultuur van veiligheid en gezondheid op het werk te stimuleren.

In de Lacobus-wedstrijd (Frankrijk) moeten studenten architectuur veiligheid en gezondheid op het werk integreren in hun ontwerpen voor architecturale renovatieprojecten. In andere gevallen in Frankrijk werken ingenieurs- en architectuurstudenten samen aan projecten.

Algemeen besluit

De toekomst ligt uiteindelijk in de ontwikkeling van een totaalaanpak voor de hele universiteit waarbij de totstandbrenging van een veilige en gezonde werk- en leeromgeving wordt gecombineerd met risico-onderwijs. De aanpak moet het beheer van veiligheid en gezondheid op het werk ter vermijding van risico's combineren met bewustmaking en ontwikkeling van kennis, vaardigheden en veiligheidsattitudes bij studenten en personeel (docenten en technisch, administratief en ondersteunend personeel). Er is ondersteuning nodig om bestaande voorbeelden van goede praktijken en interventies om te zetten op universitair niveau en er is behoefte aan een uitwisseling van ideeën en concrete instrumenten.

Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPANJE
Tel. +34 944794360, fax +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

© Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk. Overname met bronvermelding is toegestaan. *Printed in Belgium, 2010*

